

N:o 114.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af §§ 39 och 41 regeringsformen; gifven Stockholms slott den 15 april 1904.

Under åberopande af bifogade i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, under förutsättning af motsvarande grundlagsändrings genomförande i Norge, §§ 39 och 41 regeringsformen måtte erhålla följande ändrade lydelse, nämligen:

§ 39.

Vill Konungen — — — — — förordnar.

Är den till tronföljden närmast berättigade Prins af sjukdom eller af vistande utom Sverige och Norge hindrad att riksstyrelsen utöfva, då regere i Konungens namn med nu sagda befogenhet den af Tronföljarens bröstarfvingar, som är till tronen närmast berättigad, för så vidt han uppnått den i 41 § stadgade ålder och hinder af ofvannämnda beskaffenhet för honom ej möter.

Finnes ej Prins, som, efter hvad nu är stadgadt, må utöfva riksstyrelsen, före Statsrådet styrelsen med samma makt som Regent.

Huru förhållas skall, — — — — — stadgadt.

§ 41.

Konung vare myndig vid fyllda aderton år. Lag samma vare för den till tronföljden närmast berättigade Prins och den af hans bröstarfvingar.

arfvingar, som efter honom är till tronen närmast berättigad. Dör Konung innan Tronföljaren denna ålder uppnått, föres styrelsen af Statsrådet, enligt 39 §, i Konungens namn, intill dess Riksdagen sammankommer, och den förmyndarestyrelse, Riksdagen förordnar, regeringen tillträdt; ställande sig Statsrådet denna regeringsform till ovillkorlig efterlefnad.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF.

Ossian Berger.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet fredagen den 15 april 1904.

i närvaro af

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet BERGER anförde i underdånighet:

»Enligt §§ 39 och 40 regeringsformen samt norska grundlagens § 41 i den lydelse, dessa lagrum ägde före år 1862, skulle, i händelse Konungen vore af sjukdom eller utrikes vistelse hindrad att utöfva riksstyrelsen, denna förvaltas af interimsregering, sammansatt så, som i § 7 riksakten sägs. På grund af de stora olägenheter, som ovillkorligen måste vara förenade med en dylik form för regeringsmaktens utöfning, antogs åren 1862—63 sådan ändring af regeringsformen och norska grundlagen, att regeringsärendena under Konungens sjukdom eller frånvaro skulle förvaltas af den till tronföljden närmast berättigade prins, om han uppnått den för Konungs myndighet stadgade ålder. Uppenbart är att, oaktadt den sålunda genomförda grundlagsändringen,

interimsregering i många fall icke skall kunna undvikas. Redan tidigare hade också de båda rikenas regeringar, hvar för sitt lands representation, framlagt förslag till grundlagsändring, åsyftande att hvilken som helst af de kungl. prinsarna skulle, om han uppnått erforderlig ålder, kunna mottaga rikets styrelse, men på grund af en då för tiden inom särskildt den svenska representationen förefintlig obenägenhet att i en så långt gående utsträckning låta konungamakten utöfvas af prinsar, hade tanken därpå blifvit lämnad å sido.

Det torde emellertid icke kunna bestridas, att de skäl, som tala för att i de fall, då Konungen är af sjukdom eller utrikes vistande hindrad att utöfva regeringsmakten, uppdraga denna åt tronföljaren, om han uppnått den i § 41 regeringsformen stadgade ålder, kunna med lika fog åberopas för att, om jämväl för tronföljaren uppstår hinder af enahanda beskaffenhet, uppdraga riksstyrelsen åt den af hans bröstarfvingar, som efter honom är till tronen närmast berättigad, förutsatt att denne prins uppnått erforderlig ålder. En tilläfventyrs ännu kvarstående obenägenhet mot att låta riksstyrelsen utöfvas af prins, som under de för handen varande omständigheterna icke äger utsikt att blifva konung, synes icke kunna afse tronföljarens ifrågavarande bröstarfvinge. Väl kan det inträffa, att denne prins, som ju i regel är tronföljarens äldste son, icke kommer att bestiga tronen, men en sådan händelse måste, för så vidt den icke är en följd af prinsens död eller annan liknande orsak, bero af omständighet, som från tronen utestänger jämväl tronföljaren. Intill dess sådan omständighet föreligger, är presumptionen alltid för att tronföljarens ifrågavarande bröstarfvinge skall i den fastställda ordningen uppstiga på tronen. Genom denna sin ställning bör han i lika hög grad som tronföljaren känna sig uppfordrad att göra sig förtrogen med de uppgifter, som vänta honom.

Därest man alltså anser lämpligt att tillerkänna jämväl den tronföljarens bröstarfvinge, hvarom nu talats, rätt att utöfva regentskapet, synes det ej böra möta några betänkligheter att låta denna rätt för honom inträda vid samma ålder, som i sådant hänseende är bestämd för Konung och tronföljare, eller vid 18 år.

I enlighet med hvad sålunda anförts har inom justitiedepartementet uppgjorts förslag till sådan ändring af §§ 39 och 41 regeringsformen, att, om såväl konung som tronföljare är af sjukdom eller utrikes vistande hindrad att förvalta riksstyrelsen, den af tronföljarens bröstarfvingar, som är till tronen närmast berättigad, då skall äga att såsom regent föra styrelsen, för så vidt han uppnått den för konungs myndighet stadgade ålder. Enligt mig lämnadt meddelande har jämväl den norska

regeringen låtit utarbета ett med detta förslag öfverensstämmande grundlagsförslag, afsedt att träda i stället för nu i Norge gällande grundlagsbestämmelse af den 10 januari 1863.»

Departementschefen uppläste härefter det uppgjorda förslaget till ändrad lydelse af §§ 39 och 41 regeringsformen samt hemställde, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att, under förutsättning af motsvarande grundlagsändrings genomförande i Norge, nämnda lagrum måtte erhålla den sålunda föreslagna lydelsen.

Statsrådets öfrige ledamöter instämde i hvad föredraganden hemställt;

och behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, med bifall till denna hemställan, förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition, af den lydelse bilaga litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Erik Ölander.